

Schopnost ČR konkurovat na zahraničních trzích

23.9.2015 Rádio BBC str. 1 09:40 Alter Eko

Helena HORSKÁ, hlavní ekonomka Raiffeisenbank

Dobrý den, vážení posluchači. U dnešního Alter Eko vás vítá hlavní ekonomka Raiffeisenbank Helena Horská. Mým dnešním hostem je Martin Srholec, odborník na konkurenceschopnost a inovace z think tanku IDEA při CERGE-EI. Své ekonomické zkušenosti sbíral a stále sbírá na univerzitách v Norsku a Švédsku. Vítej, Martine, u mikrofonu.

Martin SRHOLEC, odborník na konkurenceschopnost a inovace z think tanku IDEA při CERGE-EI

Dobrý den, děkuji za pozvání.

Helena HORSKÁ, hlavní ekonomka Raiffeisenbank

Česká národní banka před 2 roky oslabila korunu. Díky tomu zlevnilo české zboží na zahraničních trzích a naopak zdražilo zboží z dovozu. Ovlivnilo to nějak naši schopnost konkurovat na zahraničních trzích, Martine?

Martin SRHOLEC, odborník na konkurenceschopnost a inovace z think tanku IDEA při CERGE-EI

Zlepšilo to cenovou konkurenceschopnost o 5, 10 % krátkodobě, nicméně rozhodující je konkurenceschopnost technologická, schopnost konkurovat kvalitou, nikoli cenou. Pokud se podíváme na země, které jsou bohatší než my a po kterých pokukujeme, že se chceme dotahovat, jako Německo, Skandinávie, Rakousko, ty nekonkurují cenou, ale kvalitou. Jsou dražší, mají vyšší mzdy, ale dokáží to prodat, protože nabízí technologicky lepší řešení. Zapomeňme na to, že se na ně dotáhneme pomocí cenové konkurenceschopnosti.

Helena HORSKÁ, hlavní ekonomka Raiffeisenbank

Dobře, takže když se oprostíme od cenové konkurenceschopnosti, je Česká republika schopna konkurovat na zahraničních trzích právě v té technické konkurenceschopnosti lépe než naši sousedé?

Martin SRHOLEC, odborník na konkurenceschopnost a inovace z think tanku IDEA při CERGE-EI

Obstojíme ve výrobě, to už jsme se naučili. Podle výkresu, který dostaneme například od zahraničního zákazníka, dokážeme vyrobit téměř cokoli - levně a dobře, nicméně

bohatství v dnešní globální ekonomice neplyne z výroby, to plyne právě z kreslení těch výkresů, za patentů, z technologií, podle kterých se vyrábí. Musíme se naučit vyvíjet, komercializovat nové technologie, inovovat. Bez toho se na světovou špičku nedotáhneme.

Helena HORSKÁ, hlavní ekonomka Raiffeisenbank

A jak hodnotíš vlastně dosavadní přístup české vlády k naší schopnosti konkurovat právě prostřednictvím technické konkurenceschopnosti a inovací? V programovém prohlášení současné vlády a nejenom té současné, bylo a je pořád posílení konkurenceschopnosti a té je dávana většinou vysoká priorita, když se podíváme na ten seznam priorit, které vláda chce naplnit. Slibuje podporu inovací, spolupráci vědy a výzkumu, spolupráci výzkumu s praxí. Registruješ nějaké změny v této oblasti?

Martin SRHOLEC, odborník na konkurenceschopnost a inovace z think tanku IDEA při CERGE-EI

Programové prohlášení vlády se čte dobře, ale to platilo i pro vládu předchozí a i tu před ní, která jako poprvé začala zdůrazňovat inovace jako zdroj růstu. Stejně tak se dobře čtou strategie, dokumenty, vize, jako vize konkurenceschopnosti a podobné. Za prohlášení vize, strategie, to je jednička s hvězdičkou a tam, kde to pokulhává, to je bohužel implementace. To je Achillova pata české politiky. Za to je to 4 minus pro tuhle vládu i pro ty předchozí. Tahle váda pořád má šanci ještě to dotáhnout k lepší známce. Pořád ještě má nějakou dobu. Důležité je, že už víme, co chceme. Ty strategie máme, teď se naučit, jak to realizovat, implementovat, přijít na to, to uskutečnit. Ono je to složitá věc, protože se musí sejít řada faktorů zároveň pro podporu inovací. Potřebujete, mimo jiné potřebujete kvalitní vysoké školství, špičkový aplikovaný výzkum a hlavně potřebujete podnikatele, kteří dokáží nápady, které vzlínají z toho podhoubí, komercializovat, dovést na trh a zbohatnout z toho a ti podnikatelé, tam vláda toho moc neudělá, ty nenaučíte, ty potřebujeme si vychovat, ti potřebují vzejít ...

Helena HORSKÁ, hlavní ekonomka Raiffeisenbank

Vyrůst.

Martin SRHOLEC, odborník na konkurenceschopnost a inovace z think tanku IDEA při CERGE-EI

Ano, přesně a to trvá hrozně dlouhou dobu. Ty země, které jsou dneska na špici, těm to trvalo desetiletí. To se těžko, těžko nějakým vládní zásahem jednotlivým vyřeší.

Helena HORSKÁ, hlavní ekonomka Raiffeisenbank

Takže vládu jsme oznámkovali, průměr to je jako hodně slabá dvojka. Problém je, že neumíme implementovat. Já s tím určitě souhlasím a myslím si, že to je ta věc, která

České republice a české vládě nejde možná ve více oblastech, nejenom v inovacích a podpoře konkurenceschopnosti. A ty jsi zmínil zkušenosti některých zemí. Mě by například zajímalo, protože spolupracuješ a jezdíš do Švédska například, jestli něco konkrétního, praktického, čím bychom se mohli právě od Norska či Švédska inspirovat, abychom byli úspěšnější v těch inovacích, nebo alespoň v tom přijímat ty inovace a uplatňovat je ve výrobě?

Martin SRHOLEC, odborník na konkurenceschopnost a inovace z think tanku IDEA při CERGE-EI

Bohužel není žádný rychlý recept na zbohatnutí ekonomiky. Je to systémová tvrdá, mravenčí dlouhodobá práce. Tyhle ty země budovaly, systémy tady mají po staletí, kontinuálně po desetiletí. Země, Japonsko nebo asijské tygři, kteří vyrostli velice rychle, také nejdřív 10, 20 let budovali základ pro to, aby takhle mohli růst. Bohužel nemáme pobřežní šelf, kde bysme mohli najít ložisko ropy nebo plynu a rychle z toho zbohatnout, bohužel.

Helena HORSKÁ, hlavní ekonomka Raiffeisenbank

Jako Rusko.

Martin SRHOLEC, odborník na konkurenceschopnost a inovace z think tanku IDEA při CERGE-EI

Náš jediný zdroj bohatství není pod zemí, ale pohybuje se metr sedmdesát nad zemí. To jsou naše mozky. Z těch musíme vycházet, ty musíme vytěžit na maximum a pak se nám to podaří.

Helena HORSKÁ, hlavní ekonomka Raiffeisenbank

Takže říkáš, jsou to lidé, jsou to lidé, kteří potáhnou českou ekonomiku k vyšší ekonomické úrovni a k vyššímu bohatství, ale teď mě napadá, lidé jsou důležití a lidé potřebují vedení a v české ekonomice se často projevuje ten efekt, že jsem schopni přijímat inovace, přímo to, co nám někdo radí, jak to máme udělat, ale my potřebujeme někoho, kdo k nám ty novosti bude přitahovat. A tady mě napadá otázka na přímé zahraniční investice. Ty v české ekonomice udělaly velký plus, české ekonomice přinesly nejenom tehdy know-how, nový styl řízení lidí, inovace, investice, zvedly konkurenceschopnost české ekonomiky, probudily tady i místní průmysl. Jak to udělat, aby další přímé zahraniční investice, které možná budou ještě bohatší na inovace, mít ještě větší inovativní potenciál. Jak, jak to udělat, aby k nám chodily, jak je přitáhnout?

Martin SRHOLEC, odborník na konkurenceschopnost a inovace z think tanku IDEA při CERGE-EI

Zahraniční investoři si mohou vybrat z celého světa, ti jsou globální. Ti investují o inovací tam, kde jsou ty podmínky špičkové. Těch oblastí je jenom pár na světě, možná nějaké oblasti v Americe, pak Německo, Británie, dnes i Korea, řekněme a některé další země, ale je jich málo. My musíme nabídnout špičkové prostředí, pak k nám půjdou. Tam není žádné druhé místo. My musíme být první. K tomu, abysme byli první, je důležité, abysme se učili a nikdo nevyrostl v podstatě na špici.

Helena HORSKÁ, hlavní ekonomka Raiffeisenbank

To je jako s dětma. Také musíme je nejprve vychovat a vyrůst, nechat je vyrůst, osobnosti.

Martin SRHOLEC, odborník na konkurenceschopnost a inovace z think tanku IDEA při CERGE-EI

Jako s dětma. Musíme se učit. Nicméně tady je důležité si uvědomit, že /nesrozumitelné/ investice jako zdroj růstu se pomalu vyčerpává v České republice. To byl model, který fungoval velice dobře do krize, byl to tahoun růstu do krize, ale dneska už jsme na takové úrovni, že pokud ... chceme dosáhnout ty země, kde jsou na špici, tak musíme najít vnitřní, domácí naše zdroje růstu. Nemůžeme se spoléhat na to, že nás někdo povede za ručičku, že to vyřeší někdo za nás. Musíme sami začít inovovat. My nemáme nedostatek kapitálu v České republice. Kapitálu máme dost. Není problém v tom, že bysme potřebovali příliv kapitálu na investice. Musíme se naučit používat český kapitál produktivně. Zdrojem růstu na dotažení těch špičkových ekonomik budou domácí podnikatelé, domácí firmy, které vyrostou do nadnárodních korporací českých a budou samy investovat do zahraničí. Je to jednoduchý účetní problém. Přidaná hodnota, která se vytváří, se nějak rozděluje a rozděluje se mezi práci, mezi stát, který ji daní a mezi kapitál a mezi zisk. Pokud ten kapitál je v zahraničním vlastnictví, i ta technologie je zahraniční a zisk je zahraniční, tak nikdy nemůžeme se dotáhnout na ty země, ze kterých ten kapitál plyne, protože odplývá do zahraničí, máme repatriované zisky. Velice jednoduše podle selského rozumu my musíme se stát zemí, která investuje do zahraničí a naopak zisky přivádí k nám. Bohatství je tam, kde jsou centrály těchto firem, kde se rozhoduje, kde se kumuluje bohatství a to je tam, kde mají centrální nadnárodní korporace a odkud se investuje do zahraničí, nikoli tam, kde se přijímají investice.

Helena HORSKÁ, hlavní ekonomka Raiffeisenbank

Ale to je velmi ambiciózní cíl, mě tak napadá, ale musí tomu předcházet to, že my se musíme nejprve naučit inovace přijímat, naučit se je postupně vymýšlet, a pak teprve se můžeme rozběhnout do světa?

Martin SRHOLEC, odborník na konkurenceschopnost a inovace z think tanku IDEA při CERGE-EI

Přesně tak, ale my už jsme se je naučili přijímat, na tom už jsme vyrostli a tam jsme se dostali, kde jsme teď. Pokud chceme se dotáhnout na tu špičku, což je vlastně to nejtěžší, to vrcholné, tak musíme umět podávat ty vrcholné výkony. Jinak, jinak to nepůjde.

Helena HORSKÁ, hlavní ekonomka Raiffeisenbank

A pomůžou nám k tomu, abychom dělali a tvořili ty vysoké výkony, inovační centra? Protože mně to přijde jako nová móda. Vem si, že inovační centra vznikla a vznikají nejenom ve Spojených státech amerických, ale také bylo založeno v Izraeli, Čína má vlastní inovační velké centrum. Je toto cesta, kudy by se mohla Česká republika ubírat? Založit nějaké velké inovační centrum v České republice?

Martin SRHOLEC, odborník na konkurenceschopnost a inovace z think tanku IDEA při CERGE-EI

Určitě to je cesta kupředu. Potřebujeme domácí české start-upy, domácí podnikatele. Ti nás dotáhnou na špici technologickou. Nemůžeme se spoléhat na zahraniční investice, že nás povedou za ruku a že nás tam dovedou.

Helena HORSKÁ, hlavní ekonomka Raiffeisenbank

Já se zeptám, byl by jsi ochoten přijmout riziko a založit si takový start-up v České republice? Dlouhá pomlka.

Martin SRHOLEC, odborník na konkurenceschopnost a inovace z think tanku IDEA při CERGE-EI

Dlouhá pomlka. To je velice dobrá otázka. Bohužel já jsem výzkumník v sociálních vědách, kde ta příležitost objevit nějakou technologii, která se dala komercionalizovat, je minimální, ale pro výzkumníky v přírodních vědách je to přesně jeden z kanálů, jakým způsobem můžeme produkovat tyto podnikatele. Pokud výzkumník, který dostane nápad, najde nějaké řešení, se rozhodne zbohatnout, tak bysme mu měli vytvořit prostředí a pomoci mu maximálně k tomu, aby se mu to podařilo, aby, aby mohl. Určitě mu neházet klacky pod nohy v komercionalizaci znalostí, které vyprodukuje třeba i ve veřejném sektoru.

Helena HORSKÁ, hlavní ekonomka Raiffeisenbank

Ale jseš připraven jim pomoci, kdyby tě někdo oslovil?

Martin SRHOLEC, odborník na konkurenceschopnost a inovace z think tanku IDEA při CERGE-EI

Určitě, pokud budu moci, tak velice rád zbohatnu také.

Helena HORSKÁ, hlavní ekonomka Raiffeisenbank

Tak to bylo dnešní Alter Eko. Od mikrofonu se s vámi loučí Helena Horská, hlavní ekonomka Raiffeisenbank. Děkuji, Martine, že jsi dnes přijal mé pozvání. Byl to velmi příjemný rozhovor.

Martin SRHOLEC, odborník na konkurenceschopnost a inovace z think tanku IDEA při CERGE-EI

Děkuji, na shledanou.

moderátorka

A já ještě doplním, že právě tento díl Alter Eko je součástí zářijové série věnované receptům na možné zvýšení konkurenceschopnosti Česka, kterou Rádio Z a tým Alter Eko přichystaly v rámci přípravy na konferenci Konkurenceschopnost České republiky 2016 - Průmysl pro 21. století. Tato akce se koná na Vysoké škole ekonomické 30. září. Rádio Z je jejím mediálním partnerem. Více informací a také odkaz na bezplatnou registraci naleznete jak na našich stránkách, tak i samozřejmě na stránkách samotné konference, tedy na adrese <http://www.vef.cz>.